

ACORD-CADRU
DE PARTENERIAT ȘI COOPERARE
ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ
ȘI STATELE SALE MEMBRE, PE DE O PARTE,
ȘI REPUBLICA FILIPINE, PE DE ALTĂ PARTE

UNIUNEA EUROPEANĂ, denumită în continuare „Uniunea”,

și

REGATUL BELGIEI,

REPUBLICA BULGARIA,

REPUBLICA CEHĂ,

REGATUL DANEMARCEI,

REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA,

REPUBLICA ESTONIA,

IRLANDA,

REPUBLICA ELENĂ,

REGATUL SPANIEI,

REPUBLICA FRANCEZĂ,

REPUBLICA ITALIANĂ,

REPUBLICA CIPRU,

REPUBLICA LETONIA,

REPUBLICA LITUANIA,

MARELE DUCAT AL LUXEMBURGULUI,

REPUBLICA UNGARĂ,

MALTA,

REGATUL ȚĂRILOR DE JOS,

REPUBLICA AUSTRIA,

REPUBLICA POLONĂ,

REPUBLICA PORTUGHEZĂ,

ROMÂNIA,

REPUBLICA SLOVENIA,

REPUBLICA SLOVACĂ,

REPUBLICA FINLANDA,

REGATUL SUEDIEI,

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD,

părți contractante la Tratatul privind Uniunea Europeană, denumite în continuare „statele membre”,

pe de o parte, și

REPUBLICA FILIPINE, denumită în continuare „Filipine”,

pe de altă parte,

ambele denumite în continuare „părțile”,

AVÂND ÎN VEDERE relațiile tradiționale de prietenie între părți, precum și legăturile istorice, politice și economice strânse care le unesc,

AVÂND ÎN VEDERE importanța deosebită pe care părțile o acordă caracterului amplu al relațiilor reciproce,

ÎNTRUCÂT părțile consideră că prezentul acord se înscrie în cadrul unei relații mai largi între acestea și, printre altele, prin acorduri la care participă ambele părți,

REAFIRMÂND angajamentul părților de a respecta principiile democratice și drepturile omului prevăzute în Declarația Universală a Drepturilor Omului a Organizației Națiunilor Unite și în alte instrumente internaționale relevante privind drepturile omului, la care acestea sunt părți,

REAFIRMÂND angajamentul părților față de principiile statului de drept și ale bunei guvernante, precum și dorința acestora de a promova progresul economic și social pentru popoarele lor,

REAFIRMÂNDU-și dorința de a consolida cooperarea în domeniul stabilității internaționale, al justiției și al securității, în vederea promovării dezvoltării sociale și economice durabile, a eradicării sărăciei și a îndeplinirii Obiectivelor de dezvoltare ale mileniului,

ÎNTRUCÂT părțile consideră că terorismul constituie o amenințare la adresa securității globale și doresc să își intensifice dialogul și cooperarea în lupta împotriva terorismului, luând pe deplin în considerare Strategia globală a Organizației Națiunilor Unite de combatere a terorismului, precum și instrumentele relevante ale Consiliului de Securitate al ONU (CSONU), în special rezoluțiile CSONU 1373, 1267, 1822 și 1904,

EXPRIMÂND deplinul lor angajament de a preveni și a combate toate formele de terorism și de a institui instrumente internaționale eficiente prin care să se asigure eradicarea acestora,

ÎNTRUCÂT părțile reafirmă că măsurile eficiente de combatere a terorismului și protecția drepturilor omului ar trebui să fie complementare și să se susțină reciproc,

RECUNOSCÂND necesitatea de a consolida și de a spori cooperarea în combaterea abuzului de substanțe stupefiante ilegale și a activităților de trafic, având în vedere amenințările serioase pe care acestea le reprezintă la adresa păcii, a securității, a stabilității și a dezvoltării economice la nivel internațional,

RECUNOSCÂND faptul că cele mai grave infracțiuni de interes internațional privind dreptul internațional umanitar, genocidul și alte crime împotriva umanității nu ar trebui să rămână nepedepsite și că ar trebui asigurată urmărirea penală a acestor infracțiuni în vederea consolidării păcii și a justiției la nivel internațional,

ÎNTRUCÂT părțile împărtășesc punctul de vedere conform căruia proliferarea armelor de distrugere în masă și a vectorilor acestora reprezintă o amenințare majoră la adresa securității internaționale și doresc să consolideze dialogul și cooperarea lor în acest domeniu. Adoptarea prin consens a Rezoluției CSONU 1540 stă la baza angajamentului întregii comunități internaționale de a lupta împotriva proliferării armelor de distrugere în masă,

RECUNOSCÂND că traficul ilicit de arme de calibru mic și armament ușor, inclusiv de muniție aferentă, gestionarea inefficientă, depozitele securizate în mod necorespunzător și răspândirea necontrolată reprezintă în continuare o amenințare gravă la adresa păcii, a securității și a dezvoltării la nivel internațional,

RECUNOSCÂND importanța Acordului de cooperare din 7 martie 1980 dintre Comunitatea Economică Europeană și țările membre ale Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN) și a protocoalelor de aderare ulterioare,

RECUNOSCÂND importanța consolidării relației existente între părți, în vederea intensificării cooperării dintre acestea, precum și dorința lor comună de a-și consolida, aprofunda și diversifica relațiile în domenii de interes reciproc pe baza egalității, a nediscriminării, a respectului pentru mediul natural și a avantajului reciproc,

RECUNOSCÂND importanța dialogului și a cooperării dintre Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN) și Uniunea Europeană,

EXPRIMÂND deplinul lor angajament privind promovarea dezvoltării durabile, inclusiv protecția mediului și cooperarea eficientă în domeniul combaterii schimbărilor climatice,

SUBLINIIND importanța unei cooperării sporite în domeniul justiției și securității,

RECUNOSCÂND angajamentul acestora privind un dialog și o cooperare cuprinzătoare privind promovarea migrației și a dezvoltării, precum și promovarea și punerea în aplicare eficiente ale standardelor sociale și privind forța de muncă recunoscute la nivel internațional,

LUÂND ACT de faptul că dispozițiile prezentului acord care intră în domeniul de aplicare a părții III titlul V din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene sunt obligatorii pentru Regatul Unit și Irlanda, ca părți contractante distincte, sau, alternativ, ca parte a Uniunii Europene, în conformitate cu Protocolul privind poziția Regatului Unit și a Irlandei în ceea ce privește spațiul de libertate, securitate și justiție, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Același lucru se aplică Danemarcei, în conformitate cu Protocolul privind poziția Danemarcei, anexat la tratatele menționate,

RECUNOSCÂND importanța pe care părțile o acordă principiilor și normelor care reglementează comerțul internațional, astfel cum sunt prevăzute, în special, în Acordul de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), precum și necesității de a le aplica în mod transparent și nediscriminatoriu,

CONFIRMÂND dorința lor de a intensifica, în deplină concordanță cu activitățile întreprinse la nivel regional, cooperarea dintre părți, pe baza valorilor comune și a avantajului reciproc,

CONVIN DUPĂ CUM URMEAZĂ:

TITLUL I

OBIECTUL ȘI SFERA DE APLICARE

ARTICOLUL 1

Principii generale

- (1) Respectarea principiilor democratice și a drepturilor omului consfințite de Declarația Universală a Drepturilor Omului și de alte instrumente internaționale relevante referitoare la drepturile omului la care participă părțile, precum și respectarea principiilor statului de drept reprezintă fundamentul politicilor interne și internaționale ale ambelor părți și constituie un element esențial al prezentului acord.
- (2) Părțile confirmă valorile lor comune, astfel cum sunt exprimate în Carta Organizației Națiunilor Unite.
- (3) Părțile își confirmă angajamentul de a promova dezvoltarea durabilă, de a coopera pentru a aborda provocările reprezentate de schimbările climatice și de a contribui la obiectivele de dezvoltare convenite pe plan internațional, inclusiv cele incluse în cadrul Obiectivelor de dezvoltare ale mileniului.
- (4) Părțile își reafirmă angajamentul față de principiul bunei guvernanțe.
- (5) Părțile convin ca acțiunile de cooperare în temeiul prezentului acord să se desfășoare în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative interne respective ale acestora.

ARTICOLUL 2

Obiective de cooperare

Pentru a-și consolida relațiile bilaterale, părțile se angajează să poarte un dialog cuprinzător și să promoveze o mai bună cooperare între acestea în toate domeniile de interes reciproc prevăzute în prezentul acord. Eforturile lor vor avea ca scop, în special:

- (a) instituirea cooperării privind chestiuni politice, sociale și economice în toate forurile și organizațiile regionale și internaționale relevante;
- (b) instituirea cooperării privind combaterea terorismului și a criminalității transnaționale;
- (c) instituirea cooperării în domeniul drepturilor omului și a dialogului privind lupta împotriva infracțiunilor grave de interes internațional;
- (d) instituirea cooperării privind combaterea proliferării armelor de distrugere în masă, a armelor de calibru mic și a armamentului ușor, precum și promovarea procesului de pace și prevenirea conflictelor;
- (e) instituirea cooperării în toate domeniile comerciale și investiționale de interes reciproc pentru facilitarea fluxurilor comerciale și investiționale și pentru eliminarea obstacolelor în calea comerțului și a investițiilor, cu respectarea principiilor OMC și a inițiativele regionale CE-ASEAN în derulare și viitoare;

- (f) instituirea cooperării în următoarele domenii: justiție și securitate, inclusiv cooperarea juridică; substanțele stupefiante ilegale; spălarea banilor; combaterea criminalității organizate și a corupției; protecția datelor, refugiații și persoanele strămutate intern;
- (g) instituirea cooperării în domeniul migrației și al muncii în sectorul maritim;
- (h) instituirea cooperării în toate celelalte sectoare de interes reciproc, în special ocuparea forței de muncă și afaceri sociale, cooperare pentru dezvoltare, politică economică, servicii financiare, bună guvernare în domeniul fiscal, politică industrială și IMM-uri, tehnologia informației și comunicațiilor (TIC), domeniul audiovizual, mass-media și multimedia, știință și tehnologie, transporturi, turism, educație, cultură, dialog intercultural și interreligios, energie, mediu și resurse naturale, inclusiv schimbările climatice, agricultură, pescuit și dezvoltare rurală, dezvoltare regională, sănătate, statistici, gestionarea riscului de dezastre (DRM) și administrație publică;
- (i) sporirea participării ambelor părți la programele de cooperare subregionale și regionale deschise participării celeilalte părți;
- (j) creșterea importanței rolurilor și profilurilor deținute de Filipine și Uniunea Europeană;
- (k) promovarea înțelegerii între oameni, precum și a dialogului și a interacțiunii eficiente cu societatea civilă organizată.

ARTICOLUL 3

Cooperarea în cadrul organizațiilor regionale și internaționale

Părțile vor continua să facă schimb de opinii și să coopereze în cadrul forurilor și al organizațiilor regionale și internaționale, cum ar fi Organizația Națiunilor Unite, precum și agențiile și organismele relevante din cadrul acesteia, precum Conferința Organizației Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), dialogul UE-ASEAN, Forumul regional al ASEAN (ARF), Reuniunea Asia-Europa (ASEM), OMC, Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI).

ARTICOLUL 4

Cooperarea bilaterală și regională

Pentru fiecare domeniu de dialog și de cooperare în cadrul prezentului acord, concomitent cu accentul pus pe chestiunile care țin de cooperarea între UE și Filipine, părțile pot de asemenea, de comun acord, să conlucreze prin activități la nivel regional sau printr-o combinație a celor două cadre, luând în considerare procesele decizionale la nivel regional ale grupării regionale în cauză. În acest sens, la alegerea cadrului adecvat, părțile vor avea în vedere obținerea unui impact maxim asupra tuturor părților interesate, precum și sporirea implicării acestora, concomitent cu utilizarea optimă a resurselor disponibile și asigurarea coerenței cu alte activități.

TITLUL II

DIALOG POLITIC ȘI COOPERARE

ARTICOLUL 5

Procesul de pace și prevenirea conflictelor

Părțile convin să continue eforturile de colaborare care urmăresc să promoveze prevenirea conflictelor și o cultură a păcii, printre altele, prin intermediul programelor privind promovarea păcii și educația pentru pace.

ARTICOLUL 6

Cooperarea în domeniul drepturilor omului

- (1) Părțile convin să coopereze în vederea promovării și a protecției efective a tuturor drepturilor omului, inclusiv prin intermediul instrumentelor internaționale privind drepturile omului, la care acestea sunt părți.
- (2) Această cooperare se va desfășura prin intermediul unor activități convenite de către părți, inclusiv, printre altele:
 - (a) sprijinirea dezvoltării și a punerii în aplicare a planurilor naționale de acțiune privind drepturile omului;
 - (b) promovarea sensibilizării cu privire la drepturile omului și a educației în acest domeniu;

- (c) consolidarea instituțiilor naționale cu atribuții în domeniul drepturilor omului;
- (d) sprijinirea cât mai mult posibil a promovării instituțiilor regionale cu atribuții în domeniul drepturilor omului;
- (e) instituirea unui dialog efectiv între părți privind drepturile omului; precum și
- (f) cooperarea în cadrul instituțiilor Organizației Națiunilor Unite cu atribuții în domeniul drepturilor omului.

ARTICOLUL 7

Infracțiuni grave de anvergură internațională

- (1) Părțile recunosc faptul că cele mai grave infracțiuni de anvergură internațională privind dreptul internațional umanitar, genocidul și alte crime împotriva umanității nu ar trebui să rămână nepedepsite și că ar trebui asigurată urmărirea penală a acestor infracțiuni prin adoptarea de măsuri fie la nivel național, fie la nivel internațional, după caz, inclusiv prin intermediul Curții Penale Internaționale, în conformitate cu dreptul intern respectiv al părților.
- (2) Părțile convin să poarte un dialog benefic privind aderarea universală la Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, în conformitate cu legislația respectivă a acestora, inclusiv furnizarea de asistență pentru consolidarea capacităților.

ARTICOLUL 8

Combaterea proliferării armelor de distrugere în masă și a vectorilor acestora

- (1) Părțile consideră că proliferarea armelor de distrugere în masă și a vectorilor acestora, către actori statali și nestatali, precum și de către aceștia, reprezintă una dintre cele mai grave amenințări la adresa stabilității și a securității internaționale.
- (2) Părțile convin, prin urmare, să coopereze și să contribuie la combaterea proliferării armelor de distrugere în masă și a vectorilor acestora prin respectarea deplină și punerea în aplicare la nivel național a obligațiilor existente care le revin în temeiul tratatelor și acordurilor internaționale privind dezarmarea și neproliferarea și a altor obligații internaționale relevante, cum ar fi Rezoluția 1540 a CSONU. Părțile convin că această dispoziție constituie un element esențial al prezentului acord.
- (3) În plus, părțile convin:
 - (a) să ia măsurile necesare în vederea semnării și ratificării, cu respectarea deplină a procedurilor de ratificare ale părților, a obligațiilor care le revin în temeiul altor instrumente internaționale relevante, inclusiv rezoluțiile relevante ale CSONU, sau să adere la acestea, după caz, și să le pună în aplicare;
 - (b) să instituie un sistem eficient de control al exporturilor la nivel național, care să controleze exportul și tranzitul bunurilor legate de ADM, inclusiv utilizarea finală a tehnologiilor cu dublă utilizare în ceea ce privește ADM, și care să prevadă sancțiuni eficiente în cazul încălcării procedurilor de control al exporturilor.

Părțile recunosc că punerea în aplicare a controlului exporturilor nu ar trebui să împiedice cooperarea internațională privind materialele, echipamentele și tehnologiile în scopuri pașnice, în timp ce obiectivele utilizării în scopuri pașnice nu ar trebui să fie utilizate ca o acoperire pentru proliferare.

(4) Părțile convin să instituie un dialog politic periodic care să însoțească și să consolideze aceste elemente. De asemenea, părțile ar putea institui un dialog la nivel regional.

ARTICOLUL 9

Arme de calibru mic și armament ușor

(1) Părțile recunosc că traficul ilicit de arme de calibru mic și armament ușor (SALW), inclusiv de muniție aferentă, precum și acumularea lor în exces, gestionarea inefficientă, depozitele securizate în mod necorespunzător și răspândirea necontrolată reprezintă în continuare o amenințare gravă la adresa păcii și a securității internaționale.

(2) Părțile convin să respecte și să pună în aplicare pe deplin obligațiile care le revin în vederea combaterii comerțului ilicit cu SALW sub toate aspectele sale, în temeiul acordurilor internaționale în vigoare și al rezoluțiilor CSONU, precum și angajamentele din cadrul altor instrumente internaționale aplicabile în acest domeniu, cum ar fi Programul de acțiune al Organizației Națiunilor Unite pentru prevenirea, combaterea și eradicarea comerțului ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor sub toate aspectele sale.

(3) Părțile se angajează să instituie un dialog politic periodic cu scopul de a face schimb de opinii și informații și de a dezvolta o înțelegere comună a chestiunilor și a problemelor legate de comerțul ilicit cu SALW, precum și pentru a consolida capacitatea părților de a preveni, combate și eradica acest tip de comerț.

ARTICOLUL 10

Cooperarea pentru combaterea terorismului

(1) Părțile reafirmă importanța prevenirii și a combaterii terorismului în conformitate cu legislația și reglementările respective ale acestora și cu respectarea principiilor statului de drept, a dreptului internațional, în special Carta ONU și rezoluțiile relevante ale CSONU, a dreptului internațional al drepturilor omului, a dreptului refugiaților și a dreptului internațional umanitar, precum și a convențiilor internaționale la care acestea sunt părți, a Strategiei globale a ONU de combatere a terorismului, cuprinsă în Rezoluția 60/28 a Adunării generale a ONU din 8 septembrie 2006, precum și a Declarației comune UE-ASEAN din 28 ianuarie 2003 privind cooperarea în vederea combaterii terorismului.

(2) În acest scop, părțile convin să coopereze după cum urmează:

- (a) prin promovarea punerii în aplicare a rezoluțiilor relevante ale CSONU, cum ar fi 1373, 1267, 1822 și 1904, precum și a convențiilor și instrumentelor internaționale relevante;
- (b) prin promovarea cooperării între statele membre ale ONU în vederea punerii efective în aplicare a Strategiei globale a ONU de combatere a terorismului;

- (c) prin schimbul de informații și consolidarea cooperării și coordonării în materie de asigurare a aplicării legii utilizând birourile centrale naționale existente ale Interpolului prin intermediul sistemului global de comunicare al Interpolului I-24/7;
- (d) prin schimbul de informații privind grupările teroriste și rețelele lor de sprijin, în conformitate cu dreptul internațional și dreptul intern;
- (e) prin schimbul de opinii în ceea ce privește mijloacele și metodele utilizate pentru combaterea terorismului, inclusiv în domeniile tehnice și în domeniul formării, precum și prin schimbul de experiență în legătură cu prevenirea terorismului și deradicalizarea;
- (f) prin cooperarea în vederea aprofundării consensului internațional privind lupta împotriva terorismului și a finanțării terorismului, precum și prin acțiuni vizând elaborarea rapidă a unui acord asupra Convenției generale a Organizației Națiunilor Unite privind terorismul internațional care să completeze instrumentele ONU existente privind combaterea terorismului;
- (g) prin schimbul de bune practici în domeniul protecției drepturilor omului în lupta împotriva terorismului;
- (h) prin promovarea punerii în aplicare a măsurilor de combatere a terorismului și a unei cooperări sporite în acest domeniu în cadrul ASEM și în contextul relațiilor UE-ASEAN.

ARTICOLUL 11

Cooperarea în domeniul administrației publice

Părțile convin să coopereze în vederea consolidării capacităților în domeniul administrației publice. Cooperarea în acest domeniu poate include schimbul de opinii privind cele mai bune practici legate de metodele de gestionare, furnizarea de servicii, consolidarea capacității instituționale și aspecte legate de transparență.

TITLUL III

COMERȚ ȘI INVESTIȚII

ARTICOLUL 12

Principii generale

(1) Părțile se angajează într-un dialog privind chestiuni comerciale și conexe bilaterale și multilaterale, în vederea consolidării relațiilor comerciale bilaterale și a dezvoltării rolului sistemului de schimburi comerciale multilaterale în promovarea creșterii economice și a dezvoltării.

- (2) Părțile se angajează să promoveze dezvoltarea și diversificarea schimburilor comerciale reciproce până la cel mai înalt nivel posibil și în avantajul lor reciproc. Acestea se angajează să instituie condiții mai bune de acces la piață, prin eforturi menite să elimine obstacolele în calea comerțului, în special barierele netarifare, și prin adoptarea unor măsuri de îmbunătățire a transparenței, ținând seama de activitatea desfășurată de organizațiile internaționale în acest domeniu.
- (3) Recunoscând că schimburile comerciale joacă un rol indispensabil în dezvoltare și că asistența acordată sub forma unor sisteme de preferințe comerciale a contribuit la dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare beneficiare, părțile depun eforturi pentru intensificarea consultărilor privind acest tip de asistență, în deplină conformitate cu normele OMC.
- (4) Părțile se informează reciproc cu privire la evoluția politicilor comerciale și a politicilor conexe, cum ar fi politica agricolă, politica privind siguranța alimentară, politica în domeniul protecției consumatorului și politica de mediu, inclusiv gestionarea deșeurilor.
- (5) Părțile încurajează dialogul și cooperarea în vederea dezvoltării relațiilor comerciale și de investiții dintre acestea, al soluționării problemelor comerciale și al abordării altor aspecte legate de comerț în domeniile menționate la articolele 13-19.

ARTICOLUL 13

Chestiuni sanitare și fitosanitare

- (1) Părțile cooperează în domeniul siguranței alimentelor și al chestiunilor sanitare și fitosanitare în vederea protejării vieții sau sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor pe teritoriul părților.
- (2) Părțile discută și fac schimb de informații cu privire la măsurile respective luate de acestea, astfel cum sunt definite în Acordul OMC privind aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare, Convenția internațională pentru protecția plantelor (CIPP), de Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor (OIE) și Comisia Codex Alimentarius (Codex), cum ar fi legislația, normele și reglementările, certificarea, inspecția și procedurile de supraveghere, inclusiv procedurile pentru aprobarea elaborării și a punerii în aplicare a principiilor zonării.
- (3) Părțile convin să coopereze în vederea consolidării capacităților privind chestiunile sanitare și fitosanitare și, dacă este cazul, privind bunăstarea animalelor.
- (4) Părțile stabilesc în timp util un dialog cu privire la chestiunile sanitare și fitosanitare, la cererea uneia dintre părți privind examinarea unor astfel de chestiuni și a altor aspecte conexe urgente prevăzute la prezentul articol.
- (5) Părțile desemnează puncte de contact pentru comunicarea cu privire la aspectele prevăzute la prezentul articol.

ARTICOLUL 14

Bariere tehnice în calea comerțului

- (1) Părțile convin că acțiunile de cooperare în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și evaluărilor conformității constituie un obiectiv-cheie pentru dezvoltarea comerțului.
- (2) Părțile promovează aplicarea standardelor internaționale, cooperează și fac schimb de informații referitoare la standarde, proceduri de evaluare a conformității și regulamente tehnice, în special în cadrul Acordului OMC privind barierele tehnice în calea comerțului (BTC). În acest scop, părțile convin să stabilească în timp util un dialog privind chestiunile legate de BTC la cererea uneia dintre părți și să desemneze puncte de contact pentru comunicarea cu privire la chestiunile prevăzute la prezentul articol.
- (3) Cooperarea în materie de BTC se poate desfășura, *inter alia*, sub formă de dialog, proiecte comune, asistență tehnică și programe de consolidare a capacității.

ARTICOLUL 15

Regimul vamal și facilitarea schimburilor comerciale

- (1) Părțile fac schimb de experiență și analizează posibilitățile de a simplifica procedurile de import și export, precum și alte proceduri vamale, de a asigura transparența reglementărilor comerciale și vamale, de a dezvolta cooperarea vamală și de a elabora mecanisme eficiente de asistență administrativă reciprocă și, de asemenea, de a promova convergența opiniilor și acțiunile comune în contextul inițiativelor internaționale relevante, inclusiv facilitarea schimburilor comerciale. Părțile vor acorda o atenție deosebită consolidării dimensiunii de securitate și siguranță a comerțului internațional, asigurării unei aplicări efective și eficiente a drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale, precum și asigurării unei abordări echilibrate între facilitarea schimburilor comerciale și lupta împotriva fraudei și a neregulilor.
- (2) Fără a aduce atingere altor forme de cooperare prevăzute în prezentul acord, părțile își exprimă interesul de a examina posibilitatea încheierii unor protocoale privind cooperarea în domeniul vamal și asistența reciprocă, în cadrul instituțional stabilit în prezentul acord.
- (3) Părțile continuă să mobilizeze resurse de asistență tehnică pentru a sprijini punerea în aplicare a cooperării în materie vamală și a facilitării schimburilor comerciale în temeiul prezentului acord, astfel cum se convine de către părți.

ARTICOLUL 16

Investiții

Părțile încurajează intensificarea fluxului de investiții prin promovarea unui climat pentru investiții reciproc atractiv și stabil, prin intermediul unui dialog consecvent care vizează un regim stabil, transparent, deschis și nediscriminatoriu pentru investitori, prin explorarea mecanismelor administrative în vederea facilitării fluxurilor investiționale, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative interne ale părților.

ARTICOLUL 17

Politica în domeniul concurenței

- (1) Părțile promovează stabilirea și menținerea normelor de concurență și a autorităților însărcinate cu punerea în aplicare a acestora. Acestea promovează aplicarea normelor menționate în mod efectiv, nediscriminatoriu și transparent pentru a favoriza securitatea juridică în teritoriile lor respective.
- (2) În acest scop, părțile se angajează în activități de consolidare a capacităților în domeniul politicii de concurență sub rezerva disponibilității finanțării pentru astfel de activități în cadrul instrumentelor și programelor de cooperare ale părților.

ARTICOLUL 18

Servicii

- (1) Părțile convin asupra unui dialog consecvent având drept principal obiectiv schimbul de informații cu privire la cadrele de reglementare ale părților, promovarea accesului la piețele acestora, inclusiv comerțul electronic, promovarea accesului la sursele de capital și tehnologie, precum și promovarea comerțului în domeniul serviciilor între părți și pe piețele din țări terțe.

- (2) Recunoscând competitivitatea sectorului serviciilor de care dispune fiecare parte, acestea se angajează să poarte discuții cu privire la exploatarea oportunităților oferite de comerțul cu servicii pe piețele fiecăreia dintre ele.

ARTICOLUL 19

Drepturile de proprietate intelectuală

- (1) Părțile reafirmă importanța deosebită pe care o acordă protecției drepturilor de proprietate intelectuală și se angajează să instituie măsurile corespunzătoare în vederea asigurării unei protecții adecvate și eficiente și a aplicării drepturilor de proprietate intelectuală asigurându-se, în același timp, că astfel de măsuri sunt în conformitate cu cele mai bune practici și cu normele internaționale pe care părțile s-au angajat să le respecte.

- (2) Părțile își acordă reciproc asistență pentru identificarea și punerea în aplicare a programelor legate de PI, care contribuie la promovarea inovației tehnologice, la transferul voluntar de tehnologie și la formarea resurselor umane și cooperează în punerea în aplicare a agendei de dezvoltare a Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI).
- (3) Părțile convin să intensifice cooperarea privind indicațiile geografice, inclusiv protecția acestora, precum și cea în domeniul protecției soiurilor de plante, luând în considerare, printre altele și dacă este cazul, rolul Uniunii Internaționale pentru Protecția Noilor Soiuri de Plante (UPOV).
- (4) Părțile fac schimb de informații și de experiență în materie de practici privind proprietatea intelectuală, prevenirea încălcării drepturilor de proprietate intelectuală - în special lupta împotriva contrafacerii și pirateriei – și anume prin intermediul cooperării vamale și al altor forme adecvate de cooperare, precum și crearea și consolidarea organizațiilor de control și protecția acestor drepturi.

TITLUL IV

COOPERAREA ÎN MATERIE DE JUSTIȚIE ȘI SECURITATE

ARTICOLUL 20

Cooperarea juridică

- (1) Părțile recunosc importanța deosebită a statului de drept și a consolidării tuturor instituțiilor relevante.
- (2) Cooperarea între părți poate include, de asemenea, schimbul reciproc de informații referitoare la cele mai bune practici privind sistemele juridice și legislația.

ARTICOLUL 21

Cooperarea pentru combaterea substanțelor stupefiante ilegale

- (1) Părțile cooperează în vederea asigurării unei abordări echilibrate pe baza unei coordonări eficiente între autoritățile competente, inclusiv principala agenție de luptă împotriva drogurilor, autoritățile din sectoarele sănătății, justiției, educației, tineretului, bunăstării sociale, vamal și de afaceri interne și din alte sectoare relevante, precum și alte părți interesate implicate, având ca obiectiv reducerea ofertei și a cererii de substanțe stupefiante ilegale, a impactului acestora asupra consumatorilor de droguri, a familiilor lor și a societății în general, precum și realizarea unui control mai eficient al precursorilor.

(2) Părțile convin cu privire la modalitățile de cooperare în vederea atingerii acestor obiective. Acțiunile au la bază principiile convenite în comun pe care se întemeiază convențiile internaționale în domeniu relevante la care participă părțile, declarația politică și Declarația privind orientările care trebuie urmate pentru reducerea cererii de droguri, adoptate de cea de a 20-a sesiune specială a Adunării generale a Națiunilor Unite privind drogurile din iunie 1998, precum și declarația politică și Planul de acțiune privind cooperarea internațională în direcția unei strategii integrate și echilibrate de combatere a problemei drogurilor la nivel mondial, adoptate în cadrul reuniunii la nivel înalt a celei de a 52-a sesiuni a Comisiei pentru stupefiante din martie 2009.

(3) Cooperarea dintre părți include acordarea de asistență tehnică și administrativă, în special în următoarele domenii:

- (a) elaborarea legislației și a politicilor naționale;
- (b) crearea de instituții și de centre de informare naționale;
- (c) sprijinirea eforturilor societății civile în domeniul drogurilor și a eforturilor de reducere a cererii de droguri și a efectelor nocive ale acestora;
- (d) formarea personalului;
- (e) consolidarea aplicării și intensificarea schimbului de informații în conformitate cu dreptul intern;
- (f) cercetarea în domeniul drogurilor;

- (g) determinarea caracteristicilor drogurilor, precum și prevenirea producerii drogurilor periculoase/stupefiantelor și a deturnării precursorilor controlați, în special a substanțelor care sunt esențiale pentru fabricarea substanțelor stupefiante ilegale;
- (h) alte domenii care pot fi convenite în comun de către părți.

ARTICOLUL 22

Cooperarea pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului

- (1) Părțile convin asupra necesității de a acționa și de a coopera pentru prevenirea spălării veniturilor rezultate din activități infracționale, cum ar fi traficul de droguri și corupția.
- (2) Ambele părți convin să promoveze acordarea de asistență juridică, tehnică și administrativă în vederea elaborării și punerii în aplicare a normelor, precum și a funcționării eficiente a mecanismelor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului. Cooperarea permite, în special, schimburi de informații relevante în cadrul legislațiilor respective ale părților și adoptarea normelor corespunzătoare privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, echivalente cu cele adoptate de Uniune și de organismele internaționale care acționează în acest domeniu, cum ar fi Grupul de Acțiune Financiară Internațională (GAFI).
- (3) Ambele părți promovează cooperarea privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, de exemplu prin desfășurarea unor proiecte de consolidare a capacităților.

ARTICOLUL 23

Combaterea criminalității organizate și a corupției

- (1) Părțile convin să coopereze în combaterea criminalității organizate și a corupției, astfel cum sunt definite în Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate și protocoalele adiționale, precum și în Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției. O astfel de cooperare are drept scop promovarea și punerea în aplicare a convențiilor menționate și a altor instrumente aplicabile la care participă părțile.
- (2) În funcție de resursele disponibile, această cooperare include măsuri și proiecte de consolidare a capacității.
- (3) Părțile convin să coopereze la nivelul autorităților, agențiilor și serviciilor de aplicare a legii și să contribuie la stoparea și eliminarea amenințărilor de criminalitate transnațională comune părților în cadrul legislațiilor respective ale acestora. Cooperarea la nivelul autorităților, agențiilor și serviciilor de aplicare a legii poate lua forma asistenței reciproce în materie de investigații, a schimbului de tehnici de investigare, a educației și formării comune a personalului din domeniul aplicării legii și a oricărui alt tip de activități și asistență comune, inclusiv birourile centrale naționale existente ale Interpolului prin intermediul sistemului global de comunicare al Interpolului (I-24/7) sau al unui sistem similar pentru schimbul de informații, care poate fi stabilit de comun acord de către părți.

ARTICOLUL 24

Protecția datelor cu caracter personal

- (1) Părțile convin să coopereze în vederea îmbunătățirii nivelului de protecție a datelor cu caracter personal, luând în considerare cele mai înalte standarde internaționale, precum cele prevăzute, *inter alia*, în Orientările privind reglementarea fișierelor informatizate de date cu caracter personal adoptate prin Rezoluția 45/95 a Adunării generale a ONU din 14 decembrie 1990.
- (2) Consolidarea protecției datelor prin intensificarea cooperării privind protecția datelor cu caracter personal poate cuprinde, *inter alia*, asistența tehnică sub forma schimbului de informații și expertiză care poate include următoarele, fără a se limita la acestea:
- (a) partajarea și schimbul de informații, studii, cercetări, politici, proceduri și bune practici legate de protecția datelor;
 - (b) organizarea și/sau participarea la cursuri de formare și programe educaționale comune, dialoguri și conferințe în vederea unei mai mari sensibilizări a părților cu privire la protecția datelor;
 - (c) schimbul de profesioniști și experți însărcinați cu studierea politicilor privind protecția datelor.

ARTICOLUL 25

Refugiați și persoane strămutate intern

Părțile depun eforturi pentru continuarea cooperării, după caz, cu privire la aspectele referitoare la bunăstarea refugiaților și a persoanelor strămutate intern, ținând seama de activitățile și de asistența deja furnizate, inclusiv căutarea de soluții pe termen lung.

TITLUL V

COOPERAREA ÎN DOMENIUL MIGRAȚIEI ȘI AL MUNCII ÎN SECTORUL MARITIM

ARTICOLUL 26

Cooperarea în domeniul migrației și al dezvoltării

(1) Părțile reafirmă importanța gestionării comune a fluxurilor de migrație între teritoriile lor. În vederea consolidării cooperării, părțile instituie un mecanism de consultare și dialog cuprinzător privind totalitatea aspectelor legate de migrație. Aspectele legate de migrație sunt incluse în strategiile naționale/cadrul național de dezvoltare economică și socială a țărilor de origine, de tranzit sau de destinație a migranților.

- (2) Cooperarea dintre părți se bazează pe o evaluare a cerințelor specifice, efectuată prin consultare reciprocă și cu acordul părților, și este pusă în aplicare în conformitate cu legislația Uniunii și cea națională relevantă în vigoare. Aceasta se va concentra, în special, pe:
- (a) factorii de stimulare și de atracție pentru migrație;
 - (b) dezvoltarea și punerea în aplicare a legislației și a practicilor naționale cu privire la protecția și drepturile migranților, în vederea respectării dispozițiilor instrumentelor internaționale aplicabile care garantează respectarea drepturilor migranților;
 - (c) dezvoltarea și punerea în aplicare a legislației și a practicilor naționale privind protecția internațională, în vederea respectării dispozițiilor Convenției de la Geneva privind statutul refugiaților semnată la 28 iulie 1951 și ale protocolului la aceasta semnat la 31 ianuarie 1967, precum și ale altor instrumente internaționale relevante și pentru a garanta respectarea principiului nereturnării;
 - (d) normele referitoare la admisie, precum și drepturile și statutul persoanelor admise, aplicarea unui tratament și a unui proces de integrare echitabile persoanelor cu drept de ședere legală și care nu sunt resortisanți, educație și formare, precum și măsuri de combatere a rasismului, discriminării și xenofobiei;
 - (e) instituirea unei politici eficiente de prevenire în vederea abordării aspectelor referitoare la prezența pe teritoriul unei părți a unui resortisant al celeilalte părți care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile de intrare, de ședere sau de rezidență pe teritoriul părții în cauză, la introducerea ilegală de persoane și traficul de ființe umane, inclusiv modalități de combatere a rețelelor de persoane care facilitează trecerea frauduloasă și de traficanți de persoane și de protejare a victimelor unor astfel de activități;

- (f) returnarea persoanelor menționate la alineatul (2) litera (e) din prezentul articol, în condiții umane și demne, inclusiv promovarea returnării voluntare și durabile a acestora în țările de origine, precum și admisia/readmisia unor astfel de persoane, în conformitate cu alineatul (3) din prezentul articol. Returnarea acestor persoane se efectuează cu respectarea dreptului părților de a acorda permise de ședere sau autorizații de ședere din motive umanitare și de compasiune, precum și a principiului nereturnării;
 - (g) chestiuni considerate de interes comun în domeniul vizelor, al securității documentelor de călătorie și al gestionării frontierelor;
 - (h) chestiuni privind migrația și dezvoltarea, inclusiv dezvoltarea resurselor umane, protecția socială, maximizarea beneficiilor de pe urma migrației, gen și dezvoltare, recrutarea etică și migrația circulară, precum și integrarea migranților.
- (3) În cadrul cooperării în acest domeniu și fără a aduce atingere necesității de protejare a victimelor traficului de persoane, părțile convin, de asemenea, că:
- (a) Filipine readmite oricare dintre resortisanții săi, astfel cum este definit la alineatul (2) litera (e) din prezentul articol, prezent pe teritoriul unui stat membru, la cererea acestuia din urmă, fără întârzieri nejustificate, odată ce i-a fost stabilită cetățenia și au fost respectate regulile de procedură în statul membru în cauză;
 - (b) Fiecare stat membru readmite oricare dintre resortisanții săi, astfel cum este definit la alineatul (2) litera (e) din prezentul articol, prezent pe teritoriul statului Filipine, la cererea acestuia din urmă, fără întârzieri nejustificate, odată ce i-a fost stabilită cetățenia și au fost respectate regulile de procedură în Filipine;

- (c) Statele membre și Filipine furnizează resortisanților proprii documentele necesare în acest scop. Orice cerere de admisie sau de readmisie este transmisă de către statul solicitant autorității competente din statul solicitat.

În cazul în care persoana în cauză nu posedă documente de identitate adecvate sau alte dovezi ale cetățeniei acesteia, Filipine sau statul membru solicită fără întârziere reprezentanței diplomatice sau consulare competente în cauză să stabilească cetățenia persoanei, dacă este necesar, prin intermediul unui interviu; odată ce s-a stabilit că persoana este resortisant al statului Filipine sau al statului membru, sunt eliberate documentele corespunzătoare de către autoritățile competente din Filipine sau din statul membru.

- (4) Părțile convin să încheie cât mai curând posibil un acord privind admisia/readmisia resortisanților proprii, inclusiv o dispoziție privind readmisia resortisanților altor țări și a apatrizilor.

ARTICOLUL 27

Munca în sectorul maritim, educația și formarea

- (1) Părțile convin să coopereze în domeniul muncii în sectorul maritim în vederea promovării și a susținerii unor condiții de viață și de muncă decente pentru navigatori, a siguranței și protecției navigatorilor, a siguranței la locul de muncă, precum și a politicilor și programelor de sănătate.

(2) În plus, părțile convin să coopereze în domeniul educației maritime, al formării și certificării navigatorilor, în vederea asigurării unor operațiuni maritime eficiente și în condiții de siguranță, precum și a prevenirii daunelor aduse mediului; această cooperare include actualizarea competențelor echipajelor în vederea adaptării acestora la cerințele în continuă schimbare ale industriei navale și la progresul tehnologic.

(3) Părțile respectă principiile și dispozițiile prevăzute de Convenția Organizației Națiunilor Unite din 1982 privind dreptul mării, în special referitoare la drepturile și obligațiile fiecărei părți în ceea ce privește condițiile de muncă, componența echipajului și aspectele sociale pe navele care navighează sub pavilionul acestora, Convenția internațională privind standardele de pregătire a navigatorilor, brevetare/atestare și efectuare a serviciului de cart (Convenția STCW), astfel cum a fost modificată, în ceea ce privește cerințele de formare și competență ale navigatorilor, precum și principiile și dispozițiile prevăzute în instrumentele internaționale relevante la care participă părțile.

(4) Cooperarea în acest domeniu se bazează pe consultări reciproce și dialog între părți, care se concentrează, *inter alia*, pe:

- (a) educația și formarea în domeniul maritim;
- (b) schimbul de informații și sprijinul pentru activitățile legate de domeniul maritim;
- (c) metode aplicate de învățare și cele mai bune practici privind formarea;
- (d) programe pentru abordarea pirateriei și a terorismului pe mare;
- (e) dreptul navigatorilor la un loc de muncă sigur și lipsit de pericole, condiții de muncă și de viață decente la bordul navei, precum și protecția sănătății, asistență medicală, măsuri sociale și alte forme de protecție socială.

TITLUL VI

ECONOMIE, COOPERARE PENTRU DEZVOLTARE ȘI ALTE SECTOARE

ARTICOLUL 28

Ocuparea forței de muncă și afaceri sociale

- (1) Părțile convin să intensifice cooperarea în domeniul ocupării forței de muncă și al afacerilor sociale, inclusiv cooperarea în materie de coeziune socială și regională, în temeiul articolului 26 alineatul (2) litera (b), de sănătate și siguranță la locul de muncă, de dezvoltare a competențelor, de egalitate de gen și muncă decentă, în vederea consolidării dimensiunii sociale a globalizării.
- (2) Părțile reafirmă necesitatea de a sprijini procesul de globalizare care este în beneficiul tuturor și de a promova ocuparea integrală și productivă a forței de muncă, precum și munca decentă ca un element-cheie al dezvoltării durabile și al reducerii sărăciei, astfel cum a fost instituită prin Rezoluția 60/1 a Adunării generale a ONU din 24 octombrie 2005 (Document final al summitului mondial din 2005), precum și prin declarația ministerială în cadrul reuniunii la nivel înalt a Consiliului Economic și Social al ONU din iulie 2006 (Consiliul Economic și Social al ONU E/2006/L.8 din 5 iulie 2006). Părțile iau în considerare caracteristicile respective și natura diversă a situațiilor economice și sociale ale acestora.

(3) Reafirmând angajamentele părților de a respecta, a promova și a pune în practică standarde sociale și privind forța de muncă recunoscute la nivel internațional, astfel cum sunt prevăzute în special în Declarația Organizației Internaționale a Muncii (OIM) privind principiile și drepturile fundamentale ale muncii și în convențiile OIM la care acestea sunt părți, părțile convin să coopereze în cadrul unor proiecte și programe de asistență tehnică specifică, pe baza unui acord comun. Părțile convin, de asemenea, să instituie un dialog, o cooperare și inițiative pe teme de interes comun la nivel bilateral sau multilateral, cum ar fi la nivel ONU, OIM, ASEM și UE-ASEAN.

ARTICOLUL 29

Cooperarea pentru dezvoltare

(1) Obiectivul principal al cooperării pentru dezvoltare este de a încuraja dezvoltarea durabilă care va contribui la reducerea sărăciei și la realizarea obiectivelor de dezvoltare convenite la nivel internațional, inclusiv Obiectivele de dezvoltare ale mileniului. Părțile se angajează într-un dialog periodic privind cooperarea pentru dezvoltare în conformitate cu prioritățile lor respective și domeniile de interes reciproc.

(2) Dialogul privind cooperarea pentru dezvoltare are ca scop, *inter alia*:

- (a) promovarea dezvoltării umane și sociale;
- (b) urmărirea unei creșteri economice durabile și favorabile incluziunii;

- (c) promovarea unui mediu durabil și a unei bune gestionări a resurselor naturale, inclusiv promovarea celor mai bune practici;
- (d) reducerea impactului și gestionarea consecințelor schimbărilor climatice;
- (e) creșterea capacității în vederea integrării mai accentuate în economia mondială și în sistemul comercial internațional;
- (f) promovarea reformei în sectorul public, în special în domeniul gestionării finanțelor publice pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii sociale;
- (g) instituirea unor procese în conformitate cu principiile Declarației de la Paris privind eficacitatea ajutorului, cu Agenda de acțiune de la Accra, precum și cu alte angajamente internaționale care vizează îmbunătățirea furnizării și eficacității ajutorului.

ARTICOLUL 30

Dialogul în domeniul politicii economice

- (1) Părțile convin să coopereze pentru promovarea schimbului de informații cu privire la tendințele și politicile economice ale acestora, precum și a schimbului de experiență în ceea ce privește coordonarea politicilor economice în contextul cooperării și integrării economice regionale.
- (2) Părțile se angajează să aprofundeze dialogul dintre autoritățile lor în chestiuni economice care, conform celor convenite de părți, pot include domenii cum ar fi politica monetară, politica fiscală, inclusiv impozitarea întreprinderilor, finanțele publice, stabilizarea macroeconomică și datoria externă.

ARTICOLUL 31

Societatea civilă

Părțile recunosc rolul și contribuția potențială a societății civile organizate la guvernarea democratică și se angajează să promoveze un dialog și o interacțiune eficiente cu societatea civilă, în conformitate cu dreptul intern aplicabil al părților.

ARTICOLUL 32

Gestionarea riscului de dezastre

- (1) Părțile convin să intensifice cooperarea cu privire la gestionarea riscului de dezastre (DRM) prin continuarea dezvoltării și a punerii în aplicare a unor măsuri pentru reducerea riscurilor pentru comunități și să gestioneze consecințele dezastrelor naturale la toate nivelurile societății. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită măsurilor preventive, abordărilor proactive în materie de gestionare a pericolelor și riscurilor și reducerii riscurilor sau vulnerabilităților la dezastrele naturale.
- (2) Părțile colaborează pentru a integra DRM în planurile de dezvoltare și în procesele de elaborare a politicilor privind dezastrele naturale.
- (3) Cooperarea în acest domeniu se concentrează pe următoarele elemente ale programului:
 - (a) reducerea sau prevenirea și atenuarea riscului de dezastre;

- (b) gestionarea cunoștințelor, inovarea, cercetarea și educația în vederea creării unei culturi a siguranței și a rezistenței la toate nivelurile;
- (c) pregătirea pentru dezastre;
- (d) politicile, capacitatea instituțională și consolidarea consensului privind gestionarea dezastrelor;
- (e) răspunsul în caz de dezastre;
- (f) evaluarea și monitorizarea riscurilor de dezastre;
- (g) planificarea redresării și reabilitării în urma dezastrelor;
- (h) adaptarea la schimbările climatice și atenuarea efectelor acestora.

ARTICOLUL 33

Energie

- (1) Părțile depun toate eforturile pentru intensificarea cooperării în sectorul energetic în vederea:
 - (a) creării unor condiții favorabile pentru investiții, în special în infrastructură, și a unor condiții de concurență echitabile pentru sectorul surselor regenerabile de energie;

- (b) diversificării aprovizionării cu energie în vederea consolidării securității energetice, inclusiv dezvoltarea unor forme de energie noi, durabile, inovatoare și regenerabile, precum și a sprijinirii instituționalizării unor cadre de politici adecvate pentru a crea condiții de concurență echitabile pentru sectorul surselor regenerabile de energie și pentru integrarea acestuia în domeniile de politică relevante;
- (c) dezvoltării unor standarde energetice convergente, în special în cazul biocombustibililor și al altor combustibili alternativi, precum și a instalațiilor și practicilor aferente;
- (d) utilizării raționale a energiei prin promovarea eficienței energetice și a conservării în producția, transportul, distribuția și utilizarea finală a energiei;
- (e) promovării transferului de tehnologie între întreprinderile părților în vederea unei producții și a unei utilizări durabile a energiei. Acest lucru ar putea fi realizat printr-o cooperare adecvată, în special în domeniile reformei sectorului energetic, dezvoltării resurselor de energie, facilităților în aval și dezvoltării biocombustibililor;
- (f) consolidării capacităților în toate domeniile reglementate de prezentul articol și a promovării de investiții reciproce favorabile și atractive prin intermediul unui dialog consecvent care vizează un regim stabil, transparent, deschis și nediscriminatoriu pentru investitori, prin explorarea mecanismelor administrative în vederea facilitării fluxurilor investiționale, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative interne ale părților.

(2) În acest scop, părțile convin să promoveze contactele și activitățile comune de cercetare în beneficiul reciproc al acestora, în special prin intermediul cadrelor regionale și internaționale relevante. În temeiul articolului 34 și al concluziilor Summitului mondial privind dezvoltarea durabilă (SMDD), care a avut loc la Johannesburg în 2002, părțile subliniază necesitatea de a aborda legăturile dintre accesibilitatea serviciilor energetice și dezvoltarea durabilă. Aceste activități pot fi promovate în cooperare cu Inițiativa Uniunii Europene în domeniul energiei, lansată în cadrul SMDD.

(3) Pe baza angajamentelor acestora privind abordarea schimbărilor climatice, asumate în calitate de părți la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, părțile convin să promoveze cooperarea tehnică și parteneriatele private în cadrul proiectelor privind sursele durabile și regenerabile de energie, trecerea la noi combustibili și eficiența energetică prin intermediul unor mecanisme de piață flexibile, cum ar fi mecanismul pieței carbonului.

ARTICOLUL 34

Mediul și resursele naturale

(1) Părțile convin ca acțiunile de cooperare în acest domeniu să promoveze conservarea și îmbunătățirea calității mediului, în scopul dezvoltării durabile. Punerea în aplicare a concluziilor SMDD, precum și a acordurilor multilaterale relevante în domeniul mediului, la care participă părțile, sunt luate în considerare în toate activitățile întreprinse de părți în temeiul prezentului acord.

(2) Părțile recunosc necesitatea de a conserva și de a gestiona în mod durabil resursele naturale și diversitatea biologică, în beneficiul tuturor generațiilor, luând în considerare nevoile de dezvoltare ale acestora.

- (3) Părțile convin să coopereze în vederea consolidării sprijinirii reciproce a politicilor comerciale și de mediu, precum și pentru consolidarea integrării considerațiilor de mediu în toate sectoarele cooperării.
- (4) Părțile se angajează să continue și să consolideze cooperarea în cadrul programelor regionale privind protecția mediului, în special cu privire la:
- (a) creșterea gradului de sensibilizare cu privire la mediu și a participării locale la eforturile privind protecția mediului și dezvoltarea durabilă, inclusiv participarea comunităților culturale indigene/populațiilor indigene și a comunităților locale;
 - (b) consolidarea capacității privind adaptarea la schimbările climatice și atenuarea efectelor acestora, precum și eficiența energetică;
 - (c) consolidarea capacităților privind participarea la acordurile multilaterale privind mediul și punerea în aplicare a acestora, inclusiv cele privind biodiversitatea și biosecuritatea, fără a se limita însă la acestea;
 - (d) promovarea tehnologiilor, produselor și serviciilor ecologice, inclusiv prin utilizarea instrumentelor de reglementare și de piață;
 - (e) îmbunătățirea resurselor naturale, inclusiv guvernanta în domeniul forestier și combaterea exploatării forestiere ilegale și a comerțului aferent, precum și promovarea resurselor naturale durabile, inclusiv gestionarea pădurilor;
 - (f) gestionarea eficientă a parcurilor naționale și a zonelor protejate, precum și desemnarea și protejarea zonelor de biodiversitate și a ecosistemelor fragile, cu respectarea comunitățile locale și indigene care trăiesc în aceste zone sau în apropierea lor;

- (g) prevenirea traficului transfrontalier clandestin de deșeuri solide periculoase și de alte tipuri de deșeuri;
 - (h) protecția mediului de coastă și a celui marin, precum și gestionarea eficientă a resurselor de apă;
 - (i) protecția și conservarea solurilor și gestionarea durabilă a terenurilor, inclusiv reabilitarea minelor epuizate/abandonate;
 - (j) promovarea consolidării capacităților în gestionarea dezastrelor și a riscurilor;
 - (k) promovarea unor modele de producție și de consum durabile în economiile părților.
- (5) Părțile încurajează accesul reciproc la programele derulate în acest domeniu, în conformitate cu condițiile specifice prevăzute de aceste programe.

ARTICOLUL 35

Agricultura, pescuitul și dezvoltarea rurală

Părțile convin să încurajeze dialogul și să promoveze cooperarea în vederea dezvoltării durabile în agricultură, pescuit și dezvoltarea rurală. Dialogul poate include următoarele domenii:

- (a) politica agricolă și perspectivele generale ale agriculturii pe plan internațional;

- (b) posibilitățile de facilitare a comerțului cu plante, animale, animale acvatice și produsele acestora, luând în considerare convențiile internaționale relevante la care participă părțile, cum ar fi, printre altele, CIPP și OIE;
- (c) bunăstarea animalelor;
- (d) politica de dezvoltare în zonele rurale;
- (e) politici de calitate privind plantele, animalele și produsele acvatice și, în special, indicațiile geografice;
- (f) dezvoltarea unei agriculturi durabile și ecologice, a agroindustriei, biocombustibililor, precum și transferul de biotehnologii;
- (g) protecția soiurilor de plante, tehnologia semințelor, îmbunătățirea productivității culturilor, tehnologiile culturilor alternative, inclusiv biotehnologia agricolă;
- (h) dezvoltarea bazelor de date privind agricultura, pescuitul și dezvoltarea rurală;
- (i) consolidarea resurselor umane în domeniile agricol, veterinar și piscicol;
- (j) susținerea unei politici durabile și responsabile pe termen lung privind pescuitul și mediul marin, inclusiv tehnologiile pescuitului, precum și conservarea și gestionarea resurselor marine de coastă și din larg;

- (k) promovarea eforturilor de prevenire și combatere a pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat, precum și a comerțului aferent;
- (l) măsuri referitoare la schimbul de experiență și parteneriate, dezvoltarea de întreprinderi comune și de rețele de cooperare între agenții locale sau operatori economici, inclusiv măsuri de îmbunătățire a accesului la finanțare în domenii precum cercetarea și transferul de tehnologie;
- (m) consolidarea asociațiilor de producători și a activităților de promovare a comerțului.

ARTICOLUL 36

Dezvoltarea regională și cooperarea

- (1) Părțile promovează înțelegerea reciprocă și cooperarea bilaterală în domeniul politicii regionale.
- (2) Părțile încurajează și consolidează schimbul de informații și cooperarea privind politica regională, cu un accent special pe dezvoltarea zonelor defavorizate, legăturile între zonele urbane și cele rurale, precum și dezvoltarea rurală.
- (3) Cooperarea în domeniul politicii regionale poate lua următoarele forme:
 - (a) metode de formulare și punere în aplicare a politicilor regionale;

- (b) guvernanță și parteneriat pe mai multe niveluri;
- (c) relațiile între zonele urbane și cele rurale;
- (d) dezvoltare rurală, inclusiv inițiative pentru îmbunătățirea accesului la finanțare și dezvoltare durabilă;
- (e) statistici.

ARTICOLUL 37

Cooperarea în domeniul politicii industriale și al IMM-urilor

Ținând seama de politicile și obiectivele lor economice, părțile convin să promoveze cooperarea în materie de politică industrială în toate domeniile pe care le consideră adecvate în vederea creării unui climat favorabil dezvoltării economice și a stimulării competitivității sectoarelor industriale, în special a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), *inter alia*, prin:

- (a) promovarea constituirii de rețele între operatorii economici, în special IMM-uri, în vederea schimbului de informații și de experiență, a identificării oportunităților în sectoarele de interes reciproc, a transferului de tehnologie, precum și a creșterii comerțului și a investițiilor;
- (b) schimbul de informații și de experiență privind crearea unor condiții-cadru care să conducă la un mediu favorabil pentru întreprinderi, în special pentru IMM-uri, în vederea îmbunătățirii competitivității acestora;

- (c) promovarea participării ambelor părți la proiecte-pilot și programe speciale, în conformitate cu condițiile specifice ale acestora;
- (d) promovarea investițiilor și a întreprinderilor comune în vederea stimulării transferului de tehnologie, a inovării, a modernizării, a diversificării și a inițiativelor de calitate;
- (e) furnizarea de informații, stimularea inovării și schimbul de bune practici privind accesul la finanțare, în special pentru întreprinderile mici și micro-întreprinderi;
- (f) promovarea responsabilității sociale a întreprinderilor, precum și încurajarea practicilor comerciale responsabile, inclusiv consumul și producția durabile;
- (g) dezvoltarea unor proiecte comune de cercetare în anumite sectoare industriale stabilite de către părți și cooperarea în cadrul unor proiecte de consolidare a capacităților, inclusiv în materie de norme și proceduri de evaluare a conformității, precum și de reglementări tehnice, astfel cum este convenit de către părți.

ARTICOLUL 38

Transport

- (1) Părțile convin să coopereze în domeniile relevante ale politicii privind transporturile, în vederea îmbunătățirii oportunităților de investiții, a circulației mărfurilor și pasagerilor, a promovării siguranței și securității maritime și aeriene, a abordării impactului transporturilor asupra mediului și a creșterii eficienței sistemelor de transport ale părților.

- (2) Cooperarea dintre părți în acest domeniu urmărește să promoveze:
- (a) schimburile de informații cu privire la politicile, reglementările și practicile părților în domeniul transportului, în special cu privire la transportul urban și rural, transportul maritim, transportul aerian, logistica în domeniul transporturilor, interconexiunea și interoperabilitatea rețelelor de transport multimodal, precum și gestionarea drumurilor, căilor ferate, porturilor și aeroporturilor;
 - (b) schimbul de opinii cu privire la sistemele europene de radionavigație prin satelit (în special Galileo), cu accent pe chestiunile de interes reciproc privind reglementarea, industria și dezvoltarea pieței;
 - (c) continuarea dialogului în domeniul serviciilor de transport aerian în vederea asigurării fără întârzieri nejustificate a securității juridice a acordurilor bilaterale existente privind serviciile aeriene între statele membre la nivel individual și Filipine;
 - (d) continuarea dialogului privind îmbunătățirea operațiunilor și a rețelelor de infrastructură de transport aerian în vederea unei circulații rapide, eficiente, durabile și în condiții de siguranță a persoanelor și a mărfurilor, precum și promovarea aplicării dreptului concurenței și a reglementării economice a sectorului transportului aerian, având ca obiectiv sprijinirea convergenței normative și consolidarea afacerilor, precum și examinarea posibilităților pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor în domeniul transportului aerian. Ar trebui promovate în continuare proiectele de interes comun privind cooperarea în domeniul transportului aerian;

- (e) dialogul privind politica și serviciile de transport maritim care vizează, în special, promovarea dezvoltării industriei de transport maritim, inclusiv, dar fără a se limita la:
- (i) schimbul de informații referitoare la legislația și reglementările privind transportul maritim și porturile;
 - (ii) promovarea accesului nelimitat la piețele maritime internaționale precum și a schimburilor comerciale, neaplicarea clauzelor privind transportul mărfurilor în comun, aplicarea regimului național și a clauzei națiunii cele mai favorizate pentru navele exploatare de resortisanți sau de companii ale celeilalte părți, precum și cu privire la chestiunile legate de serviciile de transport „door-to-door” care includ o zonă maritimă, ținând seama de dreptul intern al părților;
 - (iii) administrarea eficientă a porturilor și eficiența serviciilor de transport maritim; precum și
 - (iv) promovarea cooperării de interes reciproc în domeniul transportului maritim și în domeniul muncii în sectorul maritim, al educației și formării în temeiul articolului 27;
- (f) un dialog privind punerea în aplicare efectivă a normelor privind securitatea și siguranța transporturilor, precum și prevenirea poluării cauzate de acestea, în special în ceea ce privește transportul maritim, inclusiv combaterea pirateriei, și transportul aerian, în conformitate cu normele și convențiile internaționale relevante la care participă ambele părți. Dialogul include, de asemenea, cooperarea în cadrul forurilor internaționale corespunzătoare în vederea asigurării unei mai bune aplicări a reglementărilor internaționale. În acest scop, părțile vor promova cooperarea și asistența tehnică în chestiuni legate de siguranța și securitatea transporturilor, precum și chestiunile de mediu, inclusiv educația și formarea în domeniul maritim și al aviației, căutare și salvare, precum și investigarea accidentelor și a incidentelor, fără a se limita însă la acestea. De asemenea, părțile se vor concentra pe promovarea modurilor de transport ecologice.

ARTICOLUL 39

Cooperarea științifică și tehnologică

- (1) Părțile convin să coopereze în domeniul științei și tehnologiei, ținând seama de obiectivele de politică respective ale acestora.
- (2) Cooperarea are drept scop:
 - (a) încurajarea schimburilor de informații și de know-how în domeniul științei și tehnologiei, în special privind punerea în aplicare a politicilor și a programelor, precum și drepturile de proprietate intelectuală în activitățile de cercetare și dezvoltare;
 - (b) promovarea unor relații durabile și a unor parteneriate de cercetare între comunitățile științifice, centrele de cercetare, universitățile și întreprinderile părților;
 - (c) promovarea formării resurselor umane și a consolidării capacităților tehnologice și de cercetare.
- (3) Cooperarea se derulează sub forma unor proiecte de cercetare comune, precum și schimburi, reuniuni și formări destinate cercetătorilor, prin intermediul unor scheme de formare și mobilitate la nivel internațional și a unor programe de schimb, destinate unei difuzări optime a rezultatelor cercetării, a învățării și a celor mai bune practici. Părțile pot conveni de comun acord asupra altor modalități de cooperare.

(4) Aceste activități de cooperare ar trebui să se bazeze pe principiile reciprocității, tratamentului echitabil și avantajului reciproc și să asigure o protecție adecvată a proprietății intelectuale. Orice probleme privind drepturile de proprietate intelectuală care pot apărea în contextul cooperării în temeiul prezentului acord pot, dacă este necesar, să facă obiectul unor negocieri între agențiile sau grupurile implicate relevante, înainte de începerea activităților de cooperare, și pot include chestiuni privind drepturile de autor, mărcile comerciale și brevetele, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative respective ale părților.

(5) Părțile încurajează participarea instituțiilor de învățământ superior, a centrelor de cercetare și a sectoarelor de producție ale acestora, inclusiv IMM-uri.

(6) Părțile convin să depună toate eforturile pentru o mai mare sensibilizare a publicului cu privire la posibilitățile oferite de programele de cooperare științifică și tehnologică respective ale acestora.

ARTICOLUL 40

Cooperarea în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor

(1) Recunoscând că tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) constituie un element-cheie al vieții moderne, de importanță vitală pentru dezvoltarea economică și socială, părțile convin să facă schimb de opinii cu privire la politicile lor în acest domeniu, în vederea promovării dezvoltării economice.

- (2) Cooperarea în acest domeniu se concentrează, *inter alia*, pe:
- (a) participarea la dialogul regional cuprinzător cu privire la diferite aspecte ale societății informaționale, în special politicile și reglementările privind comunicațiile electronice, inclusiv serviciul universal, acordarea de licențe și autorizații generale, precum și independența și eficiența autorității de reglementare, e-guvernanta, cercetarea și serviciile bazate pe TIC;
 - (b) interconexiunea și interoperabilitatea rețelelor (cum ar fi TEIN) și serviciilor părților și Asiei de Sud-Est;
 - (c) standardizarea și difuzarea tehnologiilor noi și emergente din domeniul TIC;
 - (d) promovarea cooperării în materie de cercetare în domeniul TIC privind teme de interes comun pentru ambele părți;
 - (e) schimbul de bune practici în vederea reducerii decalajului digital;
 - (f) dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiilor și a mecanismelor privind aspectele de securitate ale TIC și lupta împotriva criminalității informatice;
 - (g) schimbul de experiență privind desfășurarea programelor de televiziune digitală, precum și cu privire la aspectele legate de reglementare, gestionarea spectrului de frecvențe și cercetare;
 - (h) promovarea eforturilor și schimbul de experiență privind dezvoltarea resurselor umane în domeniul TIC.

ARTICOLUL 41

Domeniile audiovizual, mass-media și multimedia

Părțile vor încuraja, sprijini și facilita schimburile, cooperarea și dialogul între instituțiile și agenților lor relevante în domeniile audiovizual, mass-media și multimedia. Acestea convin să instituie un dialog politic periodic în aceste domenii.

ARTICOLUL 42

Cooperarea în domeniul turismului

- (1) Părțile urmăresc să îmbunătățească schimbul de informații și să instituie cele mai bune practici, astfel încât să asigure o dezvoltare echilibrată și durabilă a turismului, respectând Codul mondial de etică în turism al Organizației Mondiale a Turismului și principiile durabilității, care stau la baza procesului Agendei locale 21.
- (2) Ambele părți convin să desfășoare un dialog în vederea facilitării cooperării, inclusiv asistența tehnică în domeniul formării resurselor umane și al dezvoltării de noi tehnologii în conformitate cu principiile turismului durabil.
- (3) Părțile convin să intensifice procesul de cooperare privind protejarea și maximizarea potențialului patrimoniului natural și cultural, atenuarea oricăror efecte negative ale turismului și sporirea contribuției pozitive a industriei turismului la dezvoltarea durabilă a comunităților locale, *inter alia*, prin promovarea turismului ecologic, respectând în același timp integritatea și interesele comunităților locale și indigene, precum și îmbunătățirea formării în domeniul turismului.

ARTICOLUL 43

Cooperarea privind serviciile financiare

- (1) Părțile convin să consolideze cooperarea în vederea apropierii normelor și standardelor comune, precum și a îmbunătățirii sistemelor de contabilitate, de audit, de supraveghere și de reglementare în domeniul bancar și al asigurărilor, precum și în alte ramuri ale sectorului financiar.
- (2) Părțile recunosc importanța asistenței tehnice și a măsurilor de consolidare a capacităților în acest scop.

ARTICOLUL 44

Buna guvernare în domeniul fiscal

- (1) În vederea consolidării și dezvoltării activităților economice și ținând seama, în același timp, de necesitatea creării unui cadru de reglementare adecvat, părțile recunosc și intenționează să pună în aplicare principiile bunei guvernare în domeniul fiscal. În acest scop, în conformitate cu competențele lor respective, părțile vor îmbunătăți cooperarea internațională în domeniul fiscal, vor facilita colectarea veniturilor fiscale legale și vor elabora măsuri în vederea unei puneri în aplicare efective a principiilor sus-menționate.
- (2) Părțile convin că punerea în aplicare a acestor principii are loc în special în cadrul acordurilor fiscale bilaterale existente sau viitoare între Filipine și statele membre.

ARTICOLUL 45

Sănătate

- (1) Părțile recunosc și afirmă importanța deosebită a sănătății. Prin urmare, părțile convin să coopereze în sectorul sănătății, în special în domenii cum ar fi reforma sistemului de sănătate, bolile transmisibile majore și alte amenințări la adresa sănătății, bolile netransmisibile și acordurile internaționale în domeniul sănătății, în vederea îmbunătățirii sănătății și a dezvoltării durabile a sectorului sănătății pe baza avantajului reciproc.
- (2) Cooperarea are în vedere:
- (a) programele privind domeniile enumerate la alineatul (1) din prezentul articol, inclusiv îmbunătățirea sistemelor de sănătate, furnizarea serviciilor de sănătate, serviciile în materie de sănătate reproductivă destinate femeilor și comunităților vulnerabile și sărace, guvernanta în materie de sănătate, inclusiv o mai bună gestionare a finanțelor publice, finanțarea asistenței medicale, infrastructura de sănătate și sistemele de informare, precum și gestionarea asistenței medicale;
 - (b) activitățile comune în domeniile epidemiologiei și supravegherii, inclusiv schimbul de informații, precum și colaborarea în prevenirea timpurie a amenințărilor la adresa sănătății, cum ar fi gripa aviară și pandemică și alte boli transmisibile majore;
 - (c) prevenirea și controlul bolilor netransmisibile prin schimbul de informații și de bune practici, promovarea unui mod de viață sănătos, abordarea principalilor factori determinanți ai stării de sănătate, cum ar fi alimentația, dependența de droguri, alcool și tutun și dezvoltarea unor programe de cercetare în domeniul sănătății, astfel cum este prevăzut la articolul 39, precum și a unor sisteme de promovare a sănătății;

- (d) promovarea punerii în aplicare a acordurilor internaționale, cum ar fi Convenția-cadru privind controlul tutunului și Regulamentul sanitar internațional la care participă părțile;
- (e) alte programe și proiecte pentru îmbunătățirea serviciilor de sănătate și consolidarea resurselor umane la nivelul sistemelor de sănătate și a condițiilor de sănătate, convenite de comun acord.

ARTICOLUL 46

Educație, cultură, dialog intercultural și interreligios

- (1) Părțile convin să promoveze cooperarea în domeniul educației, sportului, culturii și religiei cu respectarea corespunzătoare a diversității acestora, în vederea unei mai bune înțelegeri reciproce și cunoașteri a culturilor lor respective. În acest scop, părțile vor sprijini și promova activitățile institutelor culturale ale acestora.
- (2) Părțile convin în continuare să inițieze un dialog privind aspectele de interes comun referitoare la modernizarea sistemelor de educație, inclusiv aspecte legate de competențele de bază și dezvoltarea unor instrumente de evaluare conforme cu standardele europene.
- (3) Părțile se angajează să adopte măsuri corespunzătoare pentru promovarea contactelor interpersonale în domeniul educației, sportului și schimburilor culturale, precum și a dialogurilor interculturale și interreligioase, și să întreprindă inițiative comune în diferite domenii socio-culturale, inclusiv cooperarea în domeniul conservării patrimoniului, cu respectarea diversității culturale. În acest sens, părțile convin, de asemenea, să sprijine în continuare activitățile Fundației Asia-Europa, precum și dialogul interreligios din cadrul ASEM.

(4) Părțile convin să se consulte și să coopereze în cadrul forurilor sau organizațiilor internaționale relevante, cum ar fi UNESCO, în vederea urmării unor obiective comune și a promovării unei mai bune înțelegeri și respectări a diversității culturale. În acest sens, părțile convin, de asemenea, să promoveze ratificarea și punerea în aplicare a Convenției UNESCO asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale, adoptată la 20 octombrie 2005.

(5) De asemenea, părțile pun accentul pe adoptarea unor măsuri destinate să consolideze legăturile dintre agențiile vizate ale acestora care promovează schimbul de informații și know-how între experți, tineret și lucrătorii în domeniul tineretului (în cadrul și în afara școlii), precum și pe valorificarea programele lor respective, cum ar fi ERASMUS Mundus în domeniile educației și culturii, precum și a experiențelor dobândite de ambele părți în aceste domenii.

ARTICOLUL 47

Statistici

Părțile convin să promoveze, în conformitate cu activitățile de cooperare statistică existente între Uniunea Europeană și ASEAN, consolidarea capacității statistice, armonizarea metodelor și practicilor statistice, inclusiv colectarea și difuzarea de statistici, care să le permită astfel utilizarea pe o bază reciproc acceptabilă a rapoartelor statistice privind, *inter alia*, conturile naționale, investițiile străine directe, tehnologia informației și comunicațiilor, comerțul cu bunuri și servicii și, în ansamblu, orice alt domeniu prevăzut de prezentul acord și care se pretează colectării, prelucrării, analizei și difuzării de statistici.

TITLUL VII

CADRUL INSTITUȚIONAL

ARTICOLUL 48

Comitetul mixt

(1) În temeiul prezentului acord, părțile convin să instituie un comitet mixt alcătuit din reprezentanți ai ambelor părți la nivel de înalți funcționari, care să îndeplinească următoarele atribuții:

- (a) să asigure funcționarea și aplicarea corespunzătoare a prezentului acord;
- (b) să stabilească prioritățile în legătură cu obiectivele prezentului acord;
- (c) să formuleze recomandări pentru promovarea obiectivelor acordului.

(2) Comitetul mixt se reunește cel puțin o dată la doi ani, alternativ în Filipine și în Uniunea Europeană, la o dată care urmează să fie stabilită de comun acord. De asemenea, se pot convoca reuniuni extraordinare ale comitetului mixt, cu acordul părților. Președinția este asigurată în mod alternativ de fiecare dintre părți. Ordinea de zi a reuniunilor comitetului mixt se stabilește de comun acord între părți.

- (3) Comitetul mixt instituie subcomitete specializate, responsabile pentru toate domeniile reglementate de prezentul acord, care să îl sprijine în îndeplinirea atribuțiilor sale. La fiecare reuniune a comitetului mixt, subcomitetele menționate prezintă rapoarte detaliate cu privire la activitățile lor.
- (4) Părțile convin că printre atribuțiile comitetului mixt se numără și supravegherea bunei funcționări a acordurilor sau protocoalelor sectoriale încheiate sau care urmează a fi încheiate între părți.
- (5) Comitetul mixt își adoptă regulamentul de procedură.

TITLUL VIII

DISPOZIȚII FINALE

ARTICOLUL 49

Clauză privind evoluțiile viitoare

- (1) Părțile pot, de comun acord și la recomandarea comitetului mixt, să extindă prezentul acord în vederea îmbunătățirii nivelului de cooperare, inclusiv prin completarea acestuia cu acorduri sau protocoale referitoare la sectoare sau activități specifice.
- (2) În ceea ce privește aplicarea prezentului acord, fiecare dintre părți poate propune recomandări privind extinderea domeniului de aplicare a cooperării, luând în considerare experiența dobândită în cursul aplicării acestuia.

ARTICOLUL 50

Resurse destinate cooperării

- (1) Părțile convin să pună la dispoziție resursele adecvate, inclusiv mijloacele financiare, în măsura în care acest lucru este permis de reglementările și de resursele respective ale acestora, în vederea îndeplinirii obiectivelor de cooperare prevăzute de prezentul acord.
- (2) Părțile pun în aplicare asistența financiară în conformitate cu principiile bunei gestiuni financiare și cooperează cu privire la protejarea intereselor financiare ale acestora. Părțile iau măsuri eficiente pentru prevenirea și combaterea fraudei, a corupției și a oricăror alte activități ilegale, *inter alia*, prin intermediul asistenței reciproce în domeniile reglementate de prezentul acord, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative respective ale acestora. Orice acord sau instrument de finanțare suplimentar care urmează să fie adoptat de către părți prevede clauze specifice de cooperare financiară privind verificările, inspecțiile și controalele la fața locului, precum și măsurile antifraudă, inclusiv, *inter alia*, cele întreprinse de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și de autoritățile de anchetă relevante din Filipine.
- (3) Părțile încurajează Banca Europeană de Investiții (BEI) să își continue operațiunile în Filipine, în conformitate cu procedurile și criteriile sale de finanțare, cu acordul-cadru semnat între BEI și Filipine, precum și cu dreptul intern al statului Filipine.

(4) Părțile pot decide extinderea sprijinului financiar pentru a include activitățile de cooperare în domeniile prevăzute de prezentul acord sau în legătură cu acesta, în conformitate cu procedurile și resursele financiare respective ale părților. Aceste activități de cooperare pot include, după caz, fără a se limita însă la acestea, inițiative privind consolidarea capacităților și cooperarea tehnică, schimburi de experți, realizarea de studii, stabilirea unor cadre juridice, de punere în aplicare și de reglementare care să promoveze transparența și responsabilitatea, precum și alte activități convenite de către părți.

ARTICOLUL 51

Facilități

Pentru facilitarea cooperării în cadrul prezentului acord, părțile convin să asigure facilitățile necesare exercitării funcțiilor funcționarilor și experților cu atribuții de punere în practică a cooperării, în conformitate cu dreptul intern, normele și reglementările interne ale părților.

ARTICOLUL 52

Alte acorduri

- (1) Fără a aduce atingere dispozițiilor relevante din Tratatul privind Uniunea Europeană și din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, nici prezentul acord, nici acțiunile întreprinse în cadrul acestuia nu afectează competențele părților de a întreprinde acțiuni de cooperare bilaterale sau de a încheia, după caz, noi acorduri de parteneriat și cooperare, inclusiv între Filipine și statele membre, la nivel individual.
- (2) Prezentul acord nu aduce atingere aplicării sau punerii în practică a angajamentelor asumate sau care urmează să fie asumate de fiecare parte în relațiile cu părți terțe.

ARTICOLUL 53

Îndeplinirea obligațiilor

- (1) Părțile iau toate măsurile generale sau specifice necesare pentru a-și îndeplini obligațiile care le revin în temeiul prezentului acord. Acestea se asigură că obiectivele enunțate în prezentul acord sunt atinse.
- (2) Fiecare parte poate să sesizeze comitetul mixt cu privire la orice diferend legat de aplicarea sau de interpretarea prezentului acord.

- (3) În cazul în care una dintre părți consideră că cealaltă parte nu și-a respectat obligațiile care îi revin în temeiul prezentului acord, aceasta poate să ia măsurile necesare. Înainte de a acționa în acest sens, cu excepția cazurilor speciale de urgență prevăzute la alineatul (5) al prezentului articol, partea respectivă prezintă comitetului mixt toate informațiile relevante necesare pentru examinarea aprofundată a situației, în vederea identificării unei soluții acceptabile pentru ambele părți.
- (4) La alegerea măsurilor, trebuie să se acorde prioritate celor care perturbă cel mai puțin aplicarea prezentului acord. Aceste măsuri se notifică imediat celeilalte părți și fac obiectul unor consultări în cadrul comitetului mixt, în cazul în care cealaltă parte solicită acest lucru.
- (5) În vederea interpretării corecte și a aplicării efective a prezentului acord, părțile convin că prin termenul „cazuri speciale de urgență” menționat la alineatul (3) al prezentului articol se înțeleg cazurile de încălcare gravă a prezentului acord de către una dintre părți. O încălcare gravă a prezentului acord constă în:
- (a) denunțarea prezentului acord nepermisă de normele generale de drept internațional; sau
 - (b) încălcarea unor elemente esențiale ale prezentului acord, și anume articolul 1 alineatul (1) și articolul 8 alineatul (2).

Anterior aplicării de măsuri în cazurile speciale de urgență, fiecare parte poate solicita convocarea unei reuniuni de urgență la care să participe ambele părți. În cazul unei astfel de cereri și în termen de 15 zile, cu excepția cazului în care părțile convin asupra unui alt termen care nu poate depăși 21 de zile, se organizează o reuniune pentru examinarea aprofundată a situației în vederea găsirii unei soluții acceptabile pentru ambele părți.

ARTICOLUL 54

Definirea părților

În sensul prezentului acord, „părțile” înseamnă Uniunea sau statele membre ale acesteia sau Uniunea și statele membre ale acesteia, în temeiul competențelor care le revin, pe de o parte, și Republica Filipine, pe de altă parte.

ARTICOLUL 55

Aplicare teritorială

Prezentul acord se aplică teritoriului în care se aplică Tratatul privind Uniunea Europeană, în condițiile prevăzute de tratatul respectiv, pe de o parte, și teritoriului statului Filipine, pe de altă parte.

ARTICOLUL 56

Notificări

Notificările făcute în conformitate cu articolul 57 sunt adresate Secretarului General al Consiliului Uniunii Europene și, respectiv, Ministerului Afacerilor Externe din Filipine, pe căi diplomatice.

ARTICOLUL 57

Intrare în vigoare și durată

- (1) Prezentul acord intră în vigoare în prima zi din luna următoare datei la care ultima dintre părți a notificat celeilalte părți finalizarea procedurilor legale necesare în acest scop.
- (2) Prezentul acord se încheie pentru o perioadă de cinci ani. Prezentul acord se prelungește automat pentru perioade succesive de un an, cu excepția cazului în care una dintre părți notifică în scris celeilalte părți intenția acesteia de a nu mai prelungi acordul, cu șase luni înainte de încheierea oricărei perioade ulterioare de un an.
- (3) Orice modificare a prezentului acord se face cu acordul celor două părți. Orice modificare intră în vigoare în conformitate cu alineatul (1) din prezentul articol numai după ce ultima dintre părți a notificat celeilalte părți faptul că toate formalitățile necesare au fost finalizate.
- (4) Oricare dintre părți poate denunța prezentul acord prin notificarea în scris a intenției acesteia de denunțare a prezentului acord, adresată celeilalte părți. Denunțarea produce efecte după șase luni de la data la care cealaltă parte a primit notificarea. Denunțarea nu aduce atingere proiectelor convenite sau în curs, inițiate în temeiul prezentului acord înainte de denunțarea acestuia.

ARTICOLUL 58

Text autentic

- (1) Prezentul acord este întocmit în două exemplare în limbile bulgară, cehă, daneză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, italiană, letonă, lituaniană, maghiară, malteză, olandeză, polonă, portugheză, română, slovacă, slovenă, spaniolă și suedeză, toate aceste texte fiind în mod egal autentice.

- (2) Acordul a fost negociat în limba engleză. Orice divergență lingvistică între texte este semnalată comitetului mixt.